

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

21 J. Teöberg

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

NÄÄS.

Tidning för pedagogisk slöjd och friluftsläk.

Adertonde årgången. N:o 5 (205). Redaktör: OTTO SALOMON.
Näås, Floda Station.

(Tryckt $\frac{26}{5}$) 1902.

Småprat.

V.

Det blir väl då min sak, fortsatte Vidlund, att söka utreda, hvad som rätteligen bör föras till systemet, och hvad som rätteligen hör metoden till. Vi skola därför söka gå både systematiskt och metodiskt tillväga, hvarföre jag till en början skulle önska, att vår mycket lärde vän Palm ville i något så när begrip-liga ordalag för oss klargöra, hvad som egentligen menas med ett system.

— »Med fornojelse», som dansken säger. System kommer af grekiska ordet *systēma*, som betyder byggnad, lärobyggnad. Redan Platon använde uttrycket för att beteckna en ordnad sammanställning af delar i ett helt. I filosofisk formell bemärkelse är system den tankeform, i och med hvilken det tänkta fattas såsom ett sammanhängande, välordnad och fullständigt helt. När vetandet har denna form, utgör det vetenskap.

— Det där luktar »Nordisk familjebok» på långt håll.

— Hör du Vidlund, låt bli att afbryta Palm, för då kunna vi bli straffade med, att han tar om välsignelsen en gång till.

— Ja, det är visst inte omöjligt. Det systematiska vetandet skall primo äga *enhet*, därigenom att alla dess enskilda satsar ytterst grunda sig på en gemensam, själfklar eller inom annan vetenskap bevisad grundsats, den så kallade principen; secundo kännetecknas af, att däri ingår en fullständig *mångfald* af moment; och tertio hafva logisk konsekvens eller *sammanhang*.

— Hör du Berglund, förstår du detta? frågade Larsson.

— Jag svarar med Menelaus i Offenbachs »Sköna Helena»: »Förstår det gör jag inte, men det låter ju bra.»

— Också mig föreföll denna beskrifning på system något för lärd, sade Vidlund, och jag vill därför

framställa saken på mitt mera enkla sätt. Jag tänker mig då systemet såsom en byggnad, som likt hvarje annan sådan måste hvila på en grund; denna grund är, hvad Palm kallade principen. Den princip, på hvilken nu det så kallade Nääs-systemet blifvit uppförd, är *slöjdens användande såsom ett uppfostringsmedel*.

— Till den principen har Nääs ingen uteslutande rätt, menade Dalsjö. Kändt är ju af pedagogikens historia, att alla mera framstående pedagoger: Comenius, Francke, Locke . . .

Palm afbröt: Namnet uttalas icke Lock-e med hörbart e utan som *lock* i kistlock.

— Naturligtvis var det en felsägning. Lock(e), Franck(e) — — —

— Du menar Francke. Locke är ett engelskt namn, uti hvilket slut-eet icke skall höras, men Francke är tyskt, och där skall det höras.

— Allt det där vet jag och har för öfrigt inte kommit hit för att få språklektioner. Palm kan gärna fortsätta med uppräknigen, så får han ju tillfälle lysa med sin skicklighet i uttalet af främmande ord.

— Du bör inte taga så illa vid dig, min käre Dalsjö, inföll Berglund. Det var nog inte så illa sagdt, som det var ment, eller hur Palm?

— Nej, jag trodde verkligen inte, att Dalsjö skulle blifva så där lätt stött i kanten för en välment rättelse af en gammal vän och meningsfrände, men jag har nu en gång för alla fått den vanan eller ovanan att märka ord och att rätta, där jag vet, att jag kan rätta. I egenskap af lärare och uppfostrare känner jag det för öfrigt som en plikt att icke stillatigande låta uppenbara fel passera.

— I afseende på den punkten, sade Larsson, kunna nog meningarna vara delade. Jag tror åtminstone, att man i många fall visar större pedagogisk takt och därigenom äfven verkar mera uppfostrande genom att tala än genom att tala, men, mina herrar, vi komma ju nu alldeles ifrån ämnet. Om jag rätt följt med, ville Dalsjö genom uppräknigen af de gamla pedagogerna hafva fastslagit, att förtjänsten af att först hafva

uppställt denna princip icke tillkommer Nääs. Däruti har ju Dalsjö både rätt och icke rätt. Det är naturligtvis fullkomligt riktigt, att denna sats och tanken, hvaråt densamma ger uttryck, har funnits till långt förr, än någon läroanstalt fanns på Nääs, alldeles som den väldiga stenen därborta i afseende på sin materiella substans, som Palm antagligen skulle uttrycka sig, funnits till långt före den byggmästare, som låtit den ingå i grunden till restaurationsbyggnaden, men det oaktadt kan man nog icke fränkänna ifrågavarande byggmästare förtjänsten af att icke allenast hafva uppfattat stenens användbarhet såsom grundsten utan äfven att i verkligheten hafva byggt upp huset med denna sten till underlag. Alldeles så har man på Nääs tagit denna, gärna för mig uråldriga, sats och på den uppfört ett pedagogiskt undervisningssystem. Skulle nu den i pedagogikens historia så hemmastadde Dalsjö verkligen kunna visa, att dylika byggnader redan förut varit af andra uppförda med samma sten ingående i grunden, så säger jag helt enkelt: ett befinligt hus har större värde än tio nedrifna. Och sedan Nääs-systemets grundprincip nu blifvit lagd tillrätta, kanske Vidlund återknyter den nyss afslutna tanketråden.

— Gärna det. Utgående från principen, har man först haft att bestämma det egentliga ändamålet med den i skolan meddelade slöjdundervisningen. Vid slöjdandet kan antingen det utförda eller utföraren framstå såsom det mera väsentliga. Jag menar, att man kan antingen låta barnen sysselsätta sig med slöjd för att få arbeten färdiggjorda eller ock för att lärjungarne i afseende på sin utveckling skola draga nytta af slöjdandet. I förra fallet ligger hufvudvikten vid att få goda arbeten, i senare däremot på att få goda människor. Då Nääs-systemet är uppfördt på grundprincipen, att slöjden skall vara ett uppfostringsmedel, och då det gifvetvis är barnen och icke de af dem utförda pinnarna, slevvarna, stöfvelknektarna och nattduksborden, som böra vara föremål för uppfostrandet, måste enligt Nääs-systemet hufvudvikten läggas icke på det utförda föremålet utan på utföraren själf. Emellertid kan ju detta senare ske på, så att säga, två olika sätt. Man kan nämligen vid uppfostrandet tänka på utbildandet antingen för ett bestämdt yrke, en bestämd lefnadsställning eller ock för det allmän-mänskliga.

— Tala konkret, afbröt Larsson.

— Rätt så. Jo, jag menar helt enkelt, att om du Larsson har en gosse, som — —

— Hvad heter han? ropade Berglund.

— Karl Oskar, och som egentligen skulle skriva sig Karl Oskar Larsson men föredrager att benämna sig Karl Oskar Lorén — så kan du vid hans uppfostran tänka så här: Karl Oskar skall blifva handelsman, därför bör han så snart som möjligt lära sig att förfärdiga strutar, att slå in paket, kunna skilja mellan slo-sill och inmatsill, mellan kaksocker och bitsocker, kunna skriva ut räkningar och kraf-bref, kunna föra handelsböcker och en hel del annat, som tid och bristande sakkunskap icke medgifva mig att här så noga specificera. Detta är att gifva *fackbildning* eller, som det äfven kan uttryckas, att *direkt utbilda för lifvet*. Men du kan också tänka så här: Det är möjligt, att pojken i framtiden blir handelsman, men det är också möjligt, att han blir skollärare eller snickare eller skomakare eller präst eller ingenjör eller trädgårdsmästare eller statsråd eller en af de aderton i svenska akademien eller lokomotivförare eller hvad annat som helst. Jag skall därför söka gifva honom en sådan

grundläggande undervisning, att den kan blifva honom till gagn för hvilket framtida yrke, hvilken framtida verksamhet som helst. Jag skall lära honom skriva, så att denna kunskap och färdighet kan blifva honom till nytta, vare sig han vill skriva kraf-bref, predikningar, ansökningar, rapporter eller diktverk. Jag skall lära honom räkna, så att den vunna färdigheten kan komma till användande, vare sig han i framtiden vill räkna ut korntalet på hafrens afkastning, beräkna en maskins effektiva arbetskraft, ett problem inom den högre matematiken eller priset på fem stycken ägg, när priset på tjoget är honom bekant. Jag skall söka hos honom utveckla egenskaper af gagn för skomakaren såväl som för statsrådet och för prästen såväl som för trädgårdsmästaren, och han skall därigenom få väl icke den egentliga fackbildningen men en *allmänbildning*, som måste ligga till grund för hvarje verklig fackbildning, om icke denna skall sväfvä i luften. Sammalunda nu i afseende på slöjden. Utgår man från grundsatsen, att slöjdandet i skolan skall tjäna uppfostrings-syften, så kan man på denna grund uppföra tvenne i väsentliga afseenden olika byggnader, nämligen ett system för fackbildning eller ett system för allmänbildning. På Nääs har man redan tidigt valt att bygga i enlighet med den sistnämnda planen och därigenom öppnat strid med hvad som oegentligt nog blifvit kalladt »praktisk slöjd», hvilken syftar på fackbildning, på ett direkt förberedande för lifvet och dess särskilda kraf. När man på Nääs erkänner tacksamhetsskuld till Finland och till skaparen af dess folkskoleväsende, *Uno Cygnæus*, så är det detta, som i främsta rummet afses, ty den store finske skolmannens viktigaste insats på den pedagogiska slöjdundervisningens område, är just den, att han framför andra häfdat slöjden i folkskolan såsom ett hufvudsakligen *formellt bildningsmedel*.

Ny undervisningskurs på Nääs. Från 28 augusti till 9 september innevarande år kommer att på Nääs anordnas en *fruktanvändningskurs*. Andamålet med denna kurs är att meddela undervisning, huru inom mindre landthushåll frukter, bär och alster af köksträdgården lämpligen kunna tillgodogöras, hvidan densamma kommer att omfatta saltning, inkokning, torkning, inläggning, syltning, saftning m. m. Uti kursen, som ledes af folkskolläraren *E. A. Granberg* från Stöde, Västernorrlands län, få deltaga lärare och lärarinnor, som hafva sin verksamhet på landsbygden äfvensom sådana lärares hustrur och fullvuxna döttrar. Undervisningen är kostnadsfri, medan afgift för mat och bostad utgår med omkring 20 kronor för hela kursen. Ansökningar, åtföljda af tillgängliga legitimationshandlingar, helst i afskrift, böra insändas till *Styrelsen för August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda station*.

Slöjdundervisning i allmänna läroverken. Enligt ecklesiastikdepartementets berättelse för läsåret 1899—1900 rörande rikets allmänna läroverk för manlig ungdom meddelades undervisning i slöjd under nämnda läsår — liksom under det föregående — åt lärjungar vid högre latinläroverket och högre realläroverket i Stockholm samt Skara, Strängnäs, Nyköpings, Växjö, Malmö och Karlskrona högre läroverk, Enköpings, Borås, Lidköpings och Göteborgs femklassiga samt Falköpings, Sala, Marstrands och Strömstads treklassiga läroverk.

Från Cuba. Hr A. Heidengren, som i början af året tillträdde slöjdlärorefattning i Habana, meddelar därifrån åtskilliga erfarenheter från igångsättandet af slöjdvärksamheten. Helt naturligt ha vissa svårigheter varit förknippade med arbetet på det nya fältet — så t. ex. måste man till en början använda resterna af en nedrifven byggnad som slöjdvirke — men snart nog lyckades det dock att komma in i ordnade förhållanden. Barnen visa sig mycket intresserade, och flera af dem utföra goda arbeten. De undervisas äfven i linearritning, ett för dem lika nytt och främmande ämne som slöjden. Äfven för lärare är en kurs i linear- och projektionsritning anordnad.

Hr Heidengren anser, att lärare och lärarinnor för att ha någon utsikt till framgång i verksamheten på Cuba böra känna åtminstone ettdera af de där använda språken, engelska eller spanska, helst det sistnämnda. Med anledning af förändringar i landets administration, hvilken den 1 maj öfvertages af infödda, äro förhållandena i öfrigt osäkra, hvadan lärare, som ämna sig till Cuba, böra vänta och se tiden an.

Folkskollärare som slöjdlärare i Göteborg.

Som bekant var Göteborg ett af de första stads-samhällen, som vid sina folkskolor anordnade undervisning i handslöjd. Redan 1872 inrättade folkskolestyrelsen en »arbetsskola i snickeriyrket» uti skolhuset i västra Majorna, i hvilken skola nämnda år omkring 40 gossar turvis fingo inöfva »de första handgreppen i nämnda yrke». Det följande året äro slöjdskolorna — hvilka »gå till styrelsens fulla belåtenhet» — tre, och före årtiondets slut hade slöjdundervisning blifvit anordnad för *alla* folkskolans gossar, hvilka ej mindre än 10 eller 11 timmar i veckan sysselsattes i slöjdsalarna.

Ehuru detta från början ej torde hafva varit styrelsens mening, kom undervisningen i slöjdskolorna att bedrivas på sådant sätt, att dessa snarare gjorde skäl för det namn — »handverksskolor» — hvarunder de voro kända af befolkningen, än för sin officiella benämning. I »verkstäderna» utfördes dels beställningar, dels allehanda arbeten för folkskolornas egen räkning. Där smiddes, snickrades, svarfvades, målades, där förfärdigades korgar, bleckslageriarbeten, vagnar, borstar och mycket annat, allt under »mästarnes» ledning och medverkan.

Utän tvifvel saknade denna undervisning icke betydelse för de ungas praktiska utbildning, men en fullständig systemförändring var dock uppenbarligen högst nödig. En sådan genomfördes ock 1888—1889. Af de många slöjdarterna behölls blott tvenne: träslöjd och metallslöjd, och i dessa infördes nu en metodiskt ordnad undervisning efter bestämda modellserier. De förutvarande facklärarne bibehölls på ett par undantag när, och nya antogs i mån af behof. Af dessa fordrades dock numera som villkor för anställning, att de utom arbetsfärdighet i den slöjdart, hvori de skulle undervisa, äfven skaffat sig särskild utbildning för lärarekallet. I stället för »mästare» har man sålunda fått *lärare* i slöjd.

Det har alltså sin grund i historiska förhållanden, att Göteborg i olikhet med flertalet samhällen, som senare infört slöjdundervisning i sina folkskolor, hitills för denna undervisning icke använt folkskollärare utan facklärare.

På förslag af slöjdinspektören har emellertid Göte-

borgs allmänna folkskolestyrelse nu beslutit, att äfven folkskollärare må erhålla förordnande att sköta slöjdundervisning. Då detta beslut ur principiell synpunkt kan anses synnerligen betydelsefullt, meddela vi här ett kort sammandrag af slöjdinspektörens utredning och förslag i ärendet.

•

Efter en antydan om skälen till att i Göteborg facklärare-systemet införts och vidhållits, under det på de flesta andra ställen folkskollärare fått öfvertaga slöjdundervisningen, framhålles, att det i Göteborg tillämpade systemet onekligen medför åtskilliga beaktansvärda fördelar, såsom bl. a.

att fackläraren, som före sin anställning vid skolan lärt ett yrke, stående i visst samband med den slöjdart, hvori han skall undervisa, i allmänhet äger större kännedom om arbetets teknik och större förmåga att sköta verktyg, än som kan förutsättas hos en folkskollärare, äfven om denne både deltagit i slöjd vid seminarier och genomgått kurs vid Nääs;

att fackläraren kan ägna hela sitt intresse åt ett enda undervisningsämne och blifva väl förtrogen med alla dess detaljer;

att han får ensam disponera sin lokal med dess uppsättning af redskap och verktyg, för hvars vård han också har att svara;

att, såsom förhållandena äro ordnade i Göteborg, hela läsklassen, fördelad mellan två eller tre slöjdlärare, kan *samtidigt* slöjda, hvadan slöjden ej behöfver på arbetsordningen upptaga mer än 4 eller 6 veckotimmar, hvilka utan svårighet kunna förläggas inom den ordinarie arbetstiden, då däremot, om en folkskollärare skall undervisa flera afdelningar af sin klass, dubbla eller tredubbla slöjdtider måste upptagas på schemat.

Å andra sidan kunna — heter det i utredningen — flera tungt vägande skäl anföras för folkskollärares användande som undervisare i slöjd:

dessa lärare ha fått en mera omfattande pedagogisk utbildning;

då de få undervisa sina lärjungar äfven i slöjd, kan de ungas uppfostran bli mera enhetlig;

närmare samband mellan slöjdundervisningen å ena sidan och vissa af skolans öfriga ämnen (fysik, geometri och i synnerhet teckning) å den andra kan åstadkommas;

meddelandet af undervisning i slöjd torde icke sakna betydelse för lärarens egen fortsatta utbildning för uppfostrarekallet, i det han uti slöjdsalen i vissa afseenden kommer sina lärjungar närmare samt lär känna andra sidor af deras karaktär, än de vid undervisningen i lärosalen mest framträdande, och sålunda kan göra erfarenheter, som komma undervisningen i dess helhet till godo, hvarjämte sysslandet med det praktiska arbetet äfven i andra hänseenden kan vara välgörande för läraren;

under förutsättning att lokaler finnas tillgängliga, kunna nya slöjdfdelningar bildas, allteftersom barnantalet växer, under det man med nuvarande anordningar måste vänta att anställa en ny slöjdlärare, till dess full tjänstgöring finnes för honom, och under tiden antingen låta en del gossar vara i saknad af slöjdundervisning eller i afdelningarna sammanföra ett större antal barn, än med undervisningens rätta bedrivande är förenligt;

som numera vid kurserna på Nääs mottagas endast »lärare och lärarinnor, som redan ägnat sig åt undervisning», blir det för framtiden svårare att erhålla unga facklärare med någon pedagogisk utbildning.

Då bland de yngre folkskollärarne, af hvilka flertalet vid seminarium deltagit i slöjd, försports en stark önskan att få öfvertaga slöjdundervisningen, så ansåg slöjdinspektören, att det borde tagas i öfvervägande, om icke denna önskan kunde i någon mån tillfredsställas utan uppoffring af de fördelar, som medfölja det nuvarande systemet eller med vinnande af andra lika betydande.

Förslagsställaren trodde, att så kunde ske, men framhöll tillika, att de nu anställda slöjdlärarnes rätt icke i något afseende finge trädas för nära, och att sålunda t. ex. någon duplikation i de af dem använda slöjdlokaler icke borde ifrågasättas. I den mån nya slöjdlokaler blefve behöfliga och disponibla, kunde dessa däremot lämpligen upplåtas åt folkskollärare, som där växelvis finge handleda en afdelning af sin klass, under det öfriga lärjungar samtidigt undervisades af facklärarne.

Följande villkor för folkskollärares användande som lärare i slöjd föreslogos:

1. För att få sköta slöjdundervisning fordras att med goda vitsord ha genomgått slöjdcurs vid Nääs.

2. Endast *en* afdelning med 4 eller 6 timmars slöjd i veckan får undervisas af samme lärare.

3. Folkskollärares arvode för slöjdundervisning utgår med samma belopp, som är eller framdeles varder bestämdt för slöjdlärares extra undervisning.

4. I fråga om undervisningens skötande, verktygens vård o. d. böra för slöjdlärarne gifna föreskrifter gälla äfven för folkskollärare, som undervisa i slöjd.

På ofvan anförda skäl hemställdes, att, i den mån detta lämpligen kunde ske, folkskollärare, som vore villiga och kompetenta att sköta slöjdundervisning, måtte erhålla förordnande att mot särskildt arvode meddela sådan undervisning åt en afdelning af sin klass.

*

Folkskolestyrelsens pedagogiska afdelning, till hvilken ärendet remitterades, tillstyrkte förslaget, och vid sammanträde den 30 april godkände styrelsen detsamma. Beslutet, som var enhälligt och fattades utan debatt, kommer redan nästa läsår att i någon mån börja tillämpas.

Växelsidighet vid lek.

Referat öfver professor L. M. Törngrens inlägg i en diskussion öfver detta ämne under 10:e lekkursen å Nääs 1901.

Då man talar om växelsidighet i lek såsom något angeläget och önskvärdt, är det tydligt, att man skall få en hel mängd motståndare, som mena, att det är onaturligt att tvinga barnen begagna båda händerna lika. De äro nämligen invanda i det dagliga lifvet att nästan uteslutande använda högra handen. De äta, de hälsa med högra handen o. s. v. Dessa vanor äro dock enligt mitt förmenande oriktiga. Barnen borde öfvas att äta äfven med vänstra handen, och detta vore en mycket lätt reform. Ty lägger man skeden framför denna hand, så använda de just den handen, som ju då kan få anses som den *vackrare*. Faktum är, att man kan få ett friskt barn att kasta en sten lika bra med vänstra handen som med högra, om detta öfvas från början. — Gå med det till sjöstranden för att kasta »smörgås»; efter någon öfning kastar det lika bra med vänstra handen som med högra. Därför bör man, så mycket som möjligt är, motarbeta fördomen och icke invänja ensidigheten till ett bruk. Barnen taga till den hand, som de anse bäst, så snart det är fråga om något svårt, och därmed uppöfva de denna mer och mer. Den andra däremot blir sålunda sämre och sämre. När de sedan komma in i skolan, är det blott den ena handen, som är uppöfvad, och detta motverkar då äfven gymnastiken. Den hand eller fot, som mest användes, då det är fråga om någon svårare öfning eller vid noggrannare rörelser i gymnastik, blir kraftfullast. Därför användes icke hos oss till sådan utsträckning som i utlandet »självalda öfningar», d. v. s. öfningar, som få göras efter fritt val. Dessa öfningar bevisa just det oförnuftiga i den ensidiga utvecklingen. — Ungdomen är då i tillfälle att få visa de konster, som den inöfvat. Dessa kunna stundom vara vackra öfningar, som dock icke gifva den uppfostran åt kroppen, som är mest önskvärd. Självalda öfningar, hvilka icke äro gagneliga, önska vi borta, och därför öfva vi i Sverige ej särskildt några sådana.

Alla rörelser, som förekomma i leken, blifva självalda öfningar, om vi icke öfva de inledande lekformerna så, att rörelserna blifva lika lätta för båda sidor.

Huru skola vi då upprätthålla intresset för leken? Vi lärare och lärarinnor veta, att om barnen från början få göra, som de själfva vilja, blifva de belättna. Men belåtenheten varar icke länge. De äro icke tillräckligt utvecklade för att gifva tillräckligt innehåll åt sina sysselsättningar, och i längden bli de därför ej tillfredsställda härmed. Genom en klok anvisning af läraren uppöfvas barnet allt mer och mer och känner sig belåtet med lärarens ordnande ingrepp. Planlösa öfningar och rörelser tillfredsställa blott för tillfället men icke i längden. Det däremot, som afses en viss planlagd utveckling, blir allttjämt tillfredsställande. Detta gäller äfven om lekar. T. ex. i Park, då man skall lära nybörjare denna lek, tycka de, när man ritar upp själfva parken och beskriver leken, att det skall bli en smal sak att leka den. Då de nu skola försöka, slå de emellertid bom på bom. Till slut tycka de, det är tråkigt. Ställer man däremot 2 mot hvarandra till att öfva bäddring, så lära de sig så småningom själfva färdigheten och tycka, att det är både enkelt och roligt. (Mot en vägg kan hvar och en öfva sig enskildt, flera kunna då stå vid sidan af hvarandra). Väggpark förekommer på Gottland liksom i England. De lekande böra slå ena stunden blott med vänstra och andra stunden med högra handen, likaså när 2 bäddra mot hvarandra. Efter ganska kort öfning slå de bra äfven med vänster hand och icke bättre men möjligen längre med höger. De blifva också snart mycket belättna. Efter någon tid taga de åter till höger hand. Man bör icke låta dem få leka den stora parken, därför att de kunna

bäddra något så när, utan ställa upp 2 partier mot hvarandra, såsom då man motar bollen med spark. Nu skall man i stället mota den med slag af handen. Den, som får bollen närmast intill sig, skall slå, och ett parti slås med vänster, nästa med höger hand o. s. v. Detta väcker i början kanske någon ovilja eller motstånd. Färdighet vinnes dock snart, och om den högra handen förblir kraftigast, blir den vänstra dock i afseende å riktning lika säker. Hvad nytta är det då med detta?

Vi kunna ej åstadkomma några rörelser utan muskler och ej heller med dessa något utan nervinflytelser. Vi veta nämligen, att om en nerv klipptes af, så blir muskeln, som där af beror, blott ett stycke kött utan rörelseförmåga. Är nerven däremot hel och frisk, ger den muskeln mera rörelseförmåga och kraft. Nerv och muskel uppöfvas jämte och genom hvarandra. Om nu en del muskler icke få någon öfning eller blott dålig sådan, blifva nerverna till dessa sämre än nerverna till de muskler, som väl uppöfvas. Musklerna äro blott att betrakta såsom redskap, hvaröfver viljan bör vara bestämmande, men denna bestämmandeförmåga är beroende af nervernas utveckling. Det är således icke blott en muskels rörelse utan ock nervinflytelser, som hvarje kroppsöfning innebär. I den mån nervsystemet blir bättre och bättre, blir äfven människans förmåga fullständigare och fullständigare. Ju mera allmänt skicklig en person är, desto bättre bör nervsystemet vara. Detta gäller äfven i fråga om färdigheterna i lek. En skicklig parkkarl skönjer hastigt, hvad en parkspelare går för, om han är ensidigt eller allsidigt utbildad. Likaså iakttar man lätt ensidigheten eller kanske snedheten hos en yrkesman, exempelvis hos en snickare. Om kroppen i något afseende försämras genom leken, är denna oriktigt ordnad. I den vägen får man ej släppa efter något på idealet. Ett sådant ideal, måste man hafva, annars blir det tråkigt för en skolman. Man kan icke nöja sig med ett tarfligt sådant, endast det bästa är godt nog.

Hvad angår själfva uttrycket väl utvecklad, så menas, därmed att endast den är väl utvecklad, som är lika till båda sina kroppshalvor och färdig att använda båda till riktig rörelse med tillräcklig kraft. En sådan människa ger för alla, som se henne, uttryck af en harmonisk, en vacker bild. Skönhet är icke blott vackra anletsdrag; men väl bildade anletsdrag på en fin, smidig, kraftig och spänstig kropp, det är skönhet. På en snedbildad och ful kropp blir ej något vackert. Människan måste ses hel och icke delvis. — Det har förut i dag talats om, att direktören tycker alla människor vara vackra, blott han lärt känna dem. Detta var under förutsättning, att icke några dåliga lidelser afspeglade sig i deras anletsdrag. Man kan fotografera fram ett slags normalbilder. Om man fotograferar människor af samma ras bild i bild, så får man för hvarje ras en totalbild, och man finner denna vacker. Vi äro alla ämnade att vara vackra, och häri ligger en uppfostran att utveckla våra barn till så vackra varelser, som möjligt är.

Hvarje barn har redan genom sin tillkomst rättighet till den bästa uppfostran, som kan bestås. Kan man göra dem bättre och bättre, bör man väl icke underlåta detta.

Låt oss taga ännu ett exempel. Hvar och en, som varit med om slungboll, vet, att denna boll rör sig i periferin och härigenom medverkar till axelledens rörlighet, utöfver hvad musklerna förmå. Således kommer man redan härigenom utom den gröns, som kroppen uppställer för sig själf genom sin ursprungliga förmåga. Öfvas kroppen nu sålunda den ena kroppsdelen efter den andra timme efter timme blott till höger, blir den högra sidan gifvetvis utvecklad på den andras bekostnad. Men vänster sida är skapad på samma sätt som den högra, och människan skall vara symmetrisk eller lika på båda sidor. Leken själf förlorar ej därpå, att vi spela hvartannat parti med höger och hvartannat med vänster hand, den blir tvärtom roligare, därför att man kan nedlägga mera energi under en längre tidrymd.

Om vid Varpas inöfvande vänstra handen först öfvas, vinnes därigenom ständigt ökad skicklighet. Efter 14 dagar kastas det lika bra med vänstra handen som med högra, ja, stundom t. o. m. bättre. På samma sätt förhåller det sig med kappeller spjutkastning. De, som blott öfva högra handen, verkställa kraftigare kast. Men om vänstra handen äfven öfvas, verkställas kasten lika bra med den. Det finnes intet skäl, hvarför vi ej skulle kunna uppöfva den vänstra sidan lika mycket som den högra. Jag har också med en stor mängd gjort detta.

Finns det nu intet skäl för att i leken uppöfva den ena sidan mera än den andra, så finnes det icke heller något sådant i gymnastiken. Där öfvas rörelserna också mera växelsidigt, man vänder ej blott åt höger, sträcker ej blott högra armen och handen o. s. v. utan gör samma rörelser äfven åt vänster. På samma sätt kan och bör man förfara i leken, för att denna skall blifva till gagn och välsignelse för vår ungdom.